

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 42g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții
din articolul 389 alin. (4) pct. 2) din Codul de procedură penală
(*sentința de condamnare în cazul aplicării amnistiei*)

CHIȘINĂU

12 iulie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 18 martie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 12 iulie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 din Codul penal” din articolul 389 alin. (4) pct. 2) din Codul de procedură penală, ridicată de dl judecător Ghenadie Eremciuc, în dosarul nr. 1-779/2021, pendinte la Judecătoria Bălți, sediul central.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Ghenadie Eremciuc de la Judecătoria Bălți, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Bălți, sediul central, se află cauza penală de învinuire a dlui Maxim Pavalachi de comiterea infracțiunii prevăzute la articolul 287 alin. (2) lit. b) din Codul penal [*huliganismul*]. Cauza penală a fost judecată în baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

4. În cadrul dezbaterilor judiciare, procurorul de caz a solicitat condamnarea inculpatului și aplicarea pedepsei amenzii de 500 de unități convenționale.

5. Dl avocat Vasile Anton, care apără interesele dlui Maxim Pavalachi, a solicitat aplicarea amnistiei și încetarea procesului penal.

6. Printr-o încheiere din 14 martie 2022, dl judecător Ghenadie Eremciuc de la Judecătoria Bălți, sediul central, a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art.107 din Codul penal” din articolul 389 alin. (4) pct. 2) din Codul de procedură penală și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

[...].”

Articolul 16 Egalitatea

„[...]

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

- „(1) Dreptul la apărare este garantat.
- (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.
- (3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.
- (4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

- „(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.
- (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.
- (3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.
- (4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 114 Înfăptuirea justiției

„Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.”

Articolul 115 Instanțele judecătorești

- „(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.
- [...].”

8. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 107 Amnistia

- „(1) Amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.
- [...].”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 275
Circumstanțele care exclud urmărirea penală

„Urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care:

[...]

4) a intervenit termenul de prescripție sau amnistia;

[...].”

Articolul 285
Încetarea urmăririi penale

„[...]

(2) Încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art. 275 pct. 4)-9) din prezentul cod [...].

[...].”

Articolul 332
Încetarea procesului penal în ședința de judecată

„[...]

(5) În cazul prevăzut la art. 275 pct. 4), încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului. În acest caz, procedura continuă în mod obișnuit.”

Articolul 389
Sentința de condamnare

„[...]

(4) Sentința de condamnare se adoptă:

[...]

2) **cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 din Codul penal** și în cazurile prevăzute în art. 89 alin. (2) lit. a), b), c), e), f) și g) din Codul penal;

[...].”

Articolul 391
Sentința de încetare a procesului penal

„(1) Sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă:

[...]

6) există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală;

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul excepției de neconstituționalitate a afirmat că nu este clar când instanța de judecată poate aplica amnistia și poate pronunța (i) o

sentință de încetare a procesului penal sau (ii) o sentință de condamnare cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei.

11. Potrivit autorului sesizării, textul „cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 din Codul penal” din articolul 389 alin. (4) pct. 2) [*sentința de condamnare*] din Codul de procedură penală trebuie declarat neconstituțional. Acesta mai susține că articolul 391 [*sentința de încetare a procesului penal*] din Codul de procedură penală ar trebui să prevadă expres că instanța de judecată pronunță o sentință de încetare a procesului penal în cazul în care a intervenit amnistia.

12. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile contestate contravin articolelor 4, 7, 8, 16, 21, 22, 23, 26, 54, 114 și 115 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

15. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de judecător din oficiu. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă textul „cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 din Codul penal” din articolul 389 alin. (4) pct. 2) din Codul de procedură penală.

17. Prevederile criticate nu au fost contestate anterior în fața Curții Constituționale.

18. În continuare, Curtea reține că o condiție obligatorie pentru formularea excepției de neconstituționalitate o reprezintă aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția (a se vedea punctul 1 din dispozitivul HCC nr. 2 din 9 februarie 2016).

19. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care procurorul de caz a solicitat pronunțarea unei sentințe de condamnare, iar avocatul a solicitat aplicarea amnistiei și încetarea procesului penal. Prin urmare, Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

20. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența a cel puțin unui drept garantat de Constituție (a se vedea DCC nr. 44 din 1 aprilie 2021, § 20; DCC nr. 78 din 3 iunie 2021, § 17).

21. Autorul excepției de neconstituționalitate afirmă că prevederile contestate contravin articolelor 4 [*drepturile și libertățile omului*], 7

[*Constituția, Lege Supremă*], 8 [*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*], 16 [*egalitatea*], 21 [*prezumția nevinovăției*], 22 [*neretroactivitatea legii*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 26 [*dreptul la apărare*], 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*], 114 [*înfăptuirea justiției*] și 115 [*instanțele judecătorești*] din Constituție.

22. Potrivit articolelor 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată. Această condiție nu este îndeplinită în raport cu articolele 4, 7, 8, 16, 21, 22, 26, 54, 114 și 115 din Constituție.

23. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate, precizând că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument (a se vedea DCC nr. 46 din 1 aprilie 2021, § 17 și jurisprudența citată acolo).

24. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională s-ar substitui autorilor lor în invocarea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control din oficiu (a se vedea HCC nr. 12 din 6 aprilie 2021, § 32).

25. Cu referire la articolul 23 din Constituție, Curtea menționează că acesta nu are o aplicabilitate de sine stătătoare (a se vedea DCC nr. 11 din 26 ianuarie 2021, § 32 și jurisprudența citată acolo). Pentru a putea fi invocat standardul calității legii, autorul excepției de neconstituționalitate trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unei ingerințe în drepturi substanțiale garantate de Constituție. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că testul calității legii se efectuează prin raportare la un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 38 din 30 martie 2021, § 17; DCC nr. 52 din 8 aprilie 2021, § 17). Curtea a stabilit că problema calității unei legi nu reprezintă o problemă de constituționalitate atât timp cât nu este afectat un drept fundamental.

26. În consecință, Curtea observă că sub aparența unor critici referitoare la imprezizibilitatea prevederilor contestate, autorul excepției ridică, în acest caz, de fapt o problemă de aplicare și interpretare a dispozițiilor referitoare la amnistie. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale (DCC nr. 9 din 20 ianuarie 2022, § 28; DCC nr. 20 din 17 februarie 2022, § 31). Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată.

27. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art. 107 din Codul penal” din articolul 389 alin. (4) pct. 2) din Codul de procedură penală, ridicată de dl judecător Ghenadie Eremciuc, în dosarul nr. 1-779/2021, pendinte la Judecătoria Bălți, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 12 iulie 2022

DCC nr. 96

Dosarul nr. 42g/2022